

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อำเภอบัว จังหวัดน่าน รัตเกล้า เปรมประสิทธิ์

The Tourism Development Plan for Pua District, Nan Province Rudklaw Pampasit

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
Department of Sociology Anthropology, Faculty of Social Sciences, Naresuan University
*Corresponding author. E-mail address: Rudklaw@yahoo.com

บทคัดย่อ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวอำเภอบัวมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มมากขึ้น จากความหลากหลายด้านการรองรับการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นทางธรรมชาติ เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรม ประกอบกับนโยบายของรัฐ กลุ่มจังหวัด และ จังหวัดที่ต้องการพัฒนาเมืองน่านให้เป็นเมืองท่องเที่ยว ทั้งนี้ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ต้องครูปกครองส่วนท้องถิ่นนำมาใช้ในการสร้างและพัฒนากลไกเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากการกระจายอำนาจตามประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 (ฉบับที่ 2) บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อำเภอบัว จังหวัดน่าน ซึ่งเป็นแผนการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนากลไกการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่

การศึกษาดังกล่าวทำการเก็บข้อมูลกับ 1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว และ 2) เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ โดยการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ และการเปิดรับฟังความคิดเห็น และนำมากำหนดยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อำเภอบัว จังหวัดน่าน จากผลการศึกษากำหนดยุทธศาสตร์ได้ดังนี้ 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 แผนงาน 15 โครงการ 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน ประกอบด้วย 2 แผนงาน 9 โครงการ 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาสินค้า บริการและการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 4 แผนงาน 15 โครงการ และ 4) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 2 แผนงาน 4 โครงการ

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อำเภอบัว จังหวัดน่าน มีผลในเชิงปฏิบัติ มีข้อเสนอแนะคือ สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดน่านร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ควรเป็นเจ้าภาพหลักในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โรงพยาบาล สถานีตำรวจ สถาบันการศึกษา ในการนำแผนงานดังกล่าวไปสู่การบูรณาการด้านงบประมาณและโครงการ เพื่อพัฒนากลไกการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยว

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนา การท่องเที่ยว

Abstract

Pua district recently has witnessed the tourism expansion thank to its diversity in tourism resources ranging from nature to culture. It also benefits from the state policies, made by the state, the provincial group and the province itself aiming to develop Nan province to be an alternative tourist destination. According to the Notification of the Decentralization Committee in the Decentralization to the Local Administration Plan B.E.2551 (2008) (No. 2), strategic planning for tourism is one option the local administrators can choose to create and develop the mechanism for controlling the direction of sustainable development. This paper aims to introduce the sustainable tourism development plan for Pua district, Nan province. This plan is a result of the integrated collaboration between the regional organizations and the local administrations to develop the mechanism for area based tourism development.

Our study has collected information from 1) *the stake holders in tourism industry* and 2) *the local administrative staff and the government officials* by organizing focus group discussions, interviewing and conducting a public hearing. Then this study has been adopted as a basis for determining sustainable tourism strategies and development plans for Pua district, Nan province. These strategies includes 1) the strategic plan for developing the physical infrastructure and the facilities for tourism, composing of 3 plans and 15 projects, 2) strategic plan for sustainably developing and restoring the tourism destination, composing of 2 plans and 9 projects, 3) strategic plan for developing products, service and marketing plan to support the tourism, composing of 4 plans and 15 projects, and 4) strategic plan for promoting the participation of the public sector, the people sector and the local administrators in managing tourism resources, composing of 2 plans and 4 projects

To effectively materialize the Tourism Development Plan for Pua district, Nan Provincial Office of Tourism and Sports (NPOTS) and the local administrations within the responsible area should be the key organizations to coordinate with other related organizations (such as the Tourism Authority of Thailand, the Designated Areas Sustainable Tourism Administration, the hospitals, the police stations, the education institutes etc.) for integrating the budget and the projects with the plans. This will lead to the development of mechanism for integrated collaboration in tourism.

Keywords: Strategic, Development Plan, Tourism

บทนำ

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก 2) การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน 3) การพัฒนาสินค้า บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว 4) การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว และ 5) การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554) เพื่อเป็นกรอบและทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ ภายใต้ระบบและกลไกการบริหารจัดการภาครัฐที่ได้กำหนดอำนาจหน้าที่กับหน่วยงานหลัก ดังนี้ ส่วนกลาง คือ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ส่วนภูมิภาค คือ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด และส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ต่อมากระทรวง

การท่องเที่ยวและกีฬาได้มีการถ่ายโอนภารกิจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามประกาศ คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2551 ฉบับที่ 2) ได้กล่าวถึง การกระจายอำนาจด้านการท่องเที่ยวมาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากเป็นที่ตั้งของทรัพยากรธรรมชาติหลายประเภท อาทิ ชายหาด ภูเขา ถ้ำ น้ำตก ตลอดจนโบราณสถาน โบราณวัตถุ รวมทั้งประเพณีวัฒนธรรมวิถีชีวิตชุมชนที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ ทรัพยากรอันมีค่าเหล่านี้สามารถนำมาพัฒนาให้มีมูลค่าเพิ่มเป็นแหล่งรายได้ของประชาชนในท้องถิ่นได้ โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากภายนอกชุมชนเข้ามาซื้อสินค้าบริการของคนในชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง เพราะการท่องเที่ยวเป็นภาคธุรกิจที่สำคัญในการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น จึงกระจายอำนาจการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยกระจายการมีส่วนร่วมลงสู่ระดับท้องถิ่น เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาการท่องเที่ยวไม่ได้มองเพียงแต่งานด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเท่านั้นถึงจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ แต่มีปัจจัยสนับสนุนสำคัญที่จะส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวได้รับความนิยม คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ต้องมีหลากหลาย อาทิ ธรรมชาติ ประเพณี วัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง อาหาร การต้อนรับของเจ้าบ้าน ความปลอดภัย เป็นต้น เมื่อมาท่องเที่ยวแล้วนักท่องเที่ยวเกิดการเรียนรู้ ได้พักผ่อนตามอัธยาศัย เกิดสุนทรีภาพทางอารมณ์และความรู้สึกจึงนำไปสู่ความประทับใจ รับรู้ถึงความคุ้มค่ากับเวลาและค่าใช้จ่ายที่เสียไปและพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่จะกลับมาเที่ยวใหม่และการบอกต่อกับคนใกล้ชิดให้ได้มาท่องเที่ยว

ดังนั้น ในการพัฒนาการท่องเที่ยวจึงจำเป็นต้องพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยว เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายและใช้เวลากับการพักผ่อนได้หลายวัน จึงจะทำให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นได้รับความนิยมและสามารถรองรับกับความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ แต่ในสภาพปัจจุบันการพัฒนาการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นลักษณะต่างคนต่างทำ ขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์และนโยบายของผู้บริหาร ซึ่งบางครั้งก็สวนทางกับทรัพยากรในพื้นที่ที่มีอยู่ กล่าวคือ ท้องถิ่นบางแห่งมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ แต่ท้องถิ่นก็ไม่สามารถพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวนั้นได้ เพราะต้องใช้งบประมาณจำนวนมากเกินความสามารถของท้องถิ่น หรือบางแห่งผู้บริหารมองว่าต้องพัฒนาด้านอื่น ๆ ก่อน เพราะมีความจำเป็นเร่งด่วนจากความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ในขณะที่บางท้องถิ่นไม่มีแหล่งท่องเที่ยวแต่ก็พยายามจะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้งบประมาณต่อปีจำนวนมาก แต่ก็ไม่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเพราะจุดดึงดูดน้อยเกินไป

สิ่งเหล่านี้เป็นประเด็นปัญหาที่ต้องมีการวางรากฐานที่ดีในการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาครัฐ เพราะการดำเนินงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวจะทำแบบแยกส่วนไม่ได้ไม่เหมือนกับงานด้านอื่น ๆ

ที่ดำเนินการเปิดเสรีในพื้นที่รับผิดชอบได้ โดยไม่ต้องบูรณาการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในพื้นที่ข้างเคียง อาทิ การพัฒนาถนนในตำบลสามารถดำเนินการในพื้นที่ได้เลยตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่เมื่อมีการทำประชาคมหรือตกลงร่วมกัน แต่งานด้านการท่องเที่ยวจะต้องมีการบูรณาการร่วมกันถึงจะยกศักยภาพของเส้นทางการท่องเที่ยวได้สำเร็จ โดยร่วมกันสร้างจุดขายหรือแสดงอัตลักษณ์ของพื้นที่ที่จะช่วยส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวได้ ประกอบกับงานด้านการท่องเที่ยวไม่เพียงแต่สนองความต้องการของคนในพื้นที่เท่านั้น แต่ความต้องการของนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นคนนอกพื้นที่ก็มีอิทธิพลต่อทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการกำหนดนโยบายของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และสิ่งสำคัญอีกประการของงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวจะมีประเด็นที่ต้องพัฒนาหลายด้าน อาทิ ด้านการตลาดท่องเที่ยว ด้านการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านการให้บริการการท่องเที่ยว และด้านการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นความท้าทายในการจัดการของภาครัฐภายใต้โครงสร้างการบริหารงานด้านการท่องเที่ยวในปัจจุบัน จากการถ่ายโอนภารกิจด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องมีการบูรณาการงานข้ามกระทรวง อาทิ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงคมนาคม เป็นต้น

ดังนั้น ในสถานการณ์ปัจจุบัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวมากขึ้น การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาระบบและกลไก เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นกระบวนการทัศน์ใหม่ของการพัฒนาที่ต้องการนำแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนไปใช้กับธุรกิจการท่องเที่ยว โดยมีการกล่าวถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) มากขึ้น เนื่องจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ผ่านมา มุ่งพัฒนาการท่องเที่ยวแบบมวลชน (Mass Tourism) มุ่งเน้นการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวโดยขาดการวางแผนและการจัดการที่มีคุณภาพทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนนำไปสู่การขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐาน ปัญหาขยะล้นเมือง ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาสภาพความแออัดของแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาการบุกรุกที่ป่า การสูญเสียอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ส่งผลกระทบต่อชุมชนเจ้าบ้าน นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างชุมชน ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว (Tourism Stakeholders)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นแผนการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานส่วนภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาระบบและกลไกการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ เพื่อให้เกิดการจัดการของภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ โดยงานวิจัยดังกล่าวได้เลือกพื้นที่อำเภอปัว จังหวัดน่าน เป็นกรณีศึกษาเนื่องจากสถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดน่านมีการขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็วในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ประกอบกับนโยบายของภาครัฐ กลุ่มจังหวัด และจังหวัดที่ต้องการพัฒนาเมืองน่าให้เป็นเมืองท่องเที่ยว ซึ่งเป็นตลาดทางเลือกของธุรกิจท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ หากไม่มีการเตรียมการและวางแผนรองรับ การขยายตัวด้านการท่องเที่ยวที่ดี จะทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อคนในท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

เพื่อจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อำเภอบัว จังหวัดน่าน

วิธีการศึกษา

1. การศึกษาความเร่งด่วนในการพัฒนา

ใช้วิธีการศึกษาโดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ และแกนนำชุมชน ใช้เทคนิคการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 25 คน โดยแบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่คัดเลือกจากความนิยมและความพร้อมในการรองรับด้านการท่องเที่ยวของอำเภอบัว เพื่อนำไปสู่การจัดอันดับความสำคัญ โดยใช้หลักเกณฑ์ที่สำคัญ 2 หลักเกณฑ์ (บุญเลิศ, 2549) คือ 1) หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวตามความสำคัญ เป็นการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่คัดเลือกจากความนิยมและความพร้อมในการรองรับด้านการท่องเที่ยวของอำเภอบัว และ 2) หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวตามความเสื่อมโทรม และการสำรวจภาคสนามโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว จากนั้นนำผลที่ได้จัดลำดับความสำคัญความเร่งด่วนในการพัฒนา

2. การศึกษาการดำเนินงานตามแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ใช้วิธีการการวิจัยเอกสาร โดยการศึกษาแผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555–2557 พิจารณาจากแผนงานและงบประมาณด้านการพัฒนาแต่ละด้าน เพื่อเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเลือกจากตำบลที่มีแหล่งท่องเที่ยวอำเภอบัว จังหวัดน่าน จำนวน 8 แห่ง ได้แก่ 1) ทต.บัว 2) ทต.ศิลาแลง 3) อบต.ศิลาเพชร 4) อบต.ป่ากลาง 5) อบต.วรนคร 6) อบต.ไชยวัฒนา 7) อบต.ภูคา และ 8) อบต.สถาน เป็นต้น

3. การศึกษาจุดอ่อน จุดแข็ง ข้อจำกัด และโอกาสด้านการท่องเที่ยว

ใช้วิธีการศึกษาการสนทนากลุ่ม จำนวน 15 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล แกนนำชุมชน และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว โดยนำผลการศึกษาความเร่งด่วนในการพัฒนา การดำเนินงานตามแผนพัฒนา มาทำการวิเคราะห์ศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ใช้เทคนิค SWOT Analysis วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ข้อจำกัด

และโอกาสของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง เพื่อไปใช้ประกอบการพิจารณากำหนดยุทธศาสตร์และการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอบัว

4. การศึกษาแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อำเภอบัว

ใช้วิธีการระดมสมอง (Brainstorm) จากผลการศึกษาในแต่ละด้านและการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง ข้อจำกัด และโอกาส มากำหนดยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการพัฒนาการท่องเที่ยว และนำข้อมูลทุกข้อมูจากแผนพัฒนาตำบลแต่ละแห่ง แผนท่องเที่ยวจังหวัด แผนท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 ประกอบการพิจารณาและการจัดทำประชาคม (Public Hearings) จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยว จำนวน 120 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ (ททท. ท่องเที่ยวจังหวัด) เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แกนนำชุมชน ประชาชนทั่วไป และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว

ผลการศึกษา

1. การจัดอันดับความเร่งด่วนในการพัฒนาผลการศึกษา พบว่า อุทยานแห่งชาติดอยภูคา วัดปรังค์ วัดต้นแหลง วิถีชนเผ่าตำบลปากกลาง และโฮมสเตย์ตำบลศิลาเพชร มีความเร่งด่วนในการพัฒนาสูง ในขณะที่ น้ำตกศิลาเพชร เครื่องเงินตำบลปากกลาง เทศกาลกวาง วัดพระธาตุเบ็งสกัด และเทศกาลดอกชมพูภูคา มีความเร่งด่วนในการพัฒนาปานกลาง ส่วนวัดร่องแง วัดพระธาตุจอมแจ้ง วัดพระธาตุจอมทอง และอนุสาวรีย์พญาผานอง มีความเร่งด่วนในการพัฒนาต่ำ (ตารางที่ 1) เมื่อทำการจัดอันดับความเร่งด่วนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอบัว จากนั้นได้นำผลการศึกษาดังกล่าวมาใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาซึ่งจะนำเสนอในลำดับต่อไป

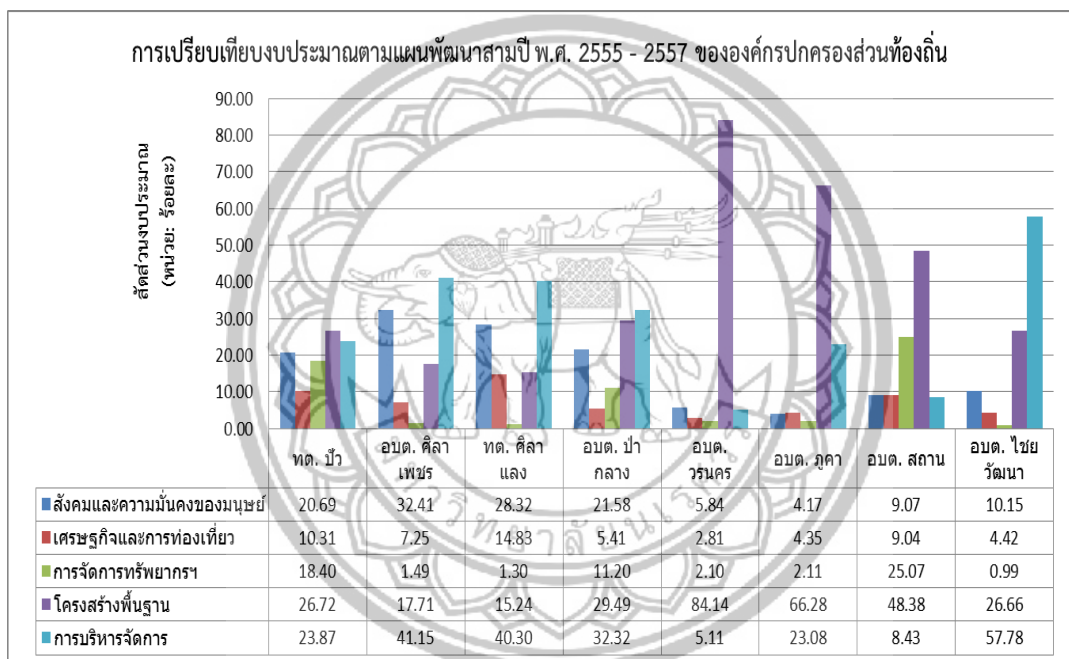
ตารางที่ 1 สรุปการจัดอันดับในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอำเภอปัวและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบ

อันดับ	แหล่งท่องเที่ยว	ความเร่งด่วนในการพัฒนา	รูปแบบการท่องเที่ยว	หน่วยงาน
1	อุทยานแห่งชาติดอยภูคา	สูง	ธรรมชาติ	อบต. ภูคา
2	วัดปรางค์	สูง	ประวัติศาสตร์	ทต. ปัว
3	วัดต้นแหลง	สูง	ประวัติศาสตร์	อบต. ไชยวัฒนา
4	วิถีชนเผ่าตำบลปากกลาง	สูง	วัฒนธรรม/วิถีชีวิต	อบต. ปากกลาง
5	โฮมสเตย์ตำบลศิลาเพชร	สูง	วัฒนธรรม/วิถีชีวิต	อบต. ศิลาเพชร
6	น้ำตกศิลาเพชร	ปานกลาง	ธรรมชาติ	อบต. ศิลาเพชร
7	เครื่องเงินตำบลปากกลาง	ปานกลาง	สินค้าพื้นเมือง	อบต. ปากกลาง
8	เทศกาลกว๋าง	ปานกลาง	ประเพณีและกิจกรรม	ทต. ปัว
9	วัดพระธาตุเบ็งสกัด	ปานกลาง	ประวัติศาสตร์	อบต. วรนคร
10	เทศกาลดอกชมพูภูคา	ปานกลาง	ประเพณีและกิจกรรม	ทต. ปัว
11	วัดร่องแง	ต่ำ	ประวัติศาสตร์	อบต. วรนคร
12	วัดพระธาตุจอมแจ้ง	ต่ำ	ประวัติศาสตร์	อบต. วรนคร
13	วัดพระธาตุจอมทอง	ต่ำ	ประวัติศาสตร์	อบต. สถาน
14	อนุสาวรีย์พญามานอง	ต่ำ	ประวัติศาสตร์	ทต. ปัว

2. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอปัว ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไม่สามารถดำเนินการได้โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงหน่วยงานเดียว เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณจำกัดเมื่อเทียบกับภารกิจที่ต้องดำเนินการ ประกอบกับบุคลากรยังขาดความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการการท่องเที่ยว จากการกำหนดงบประมาณและโครงการด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวในแผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555–2557 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอปัว ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการพัฒนาจำนวน 8 ตำบล ได้แก่ 1) ทต.ปัว 2) ทต.ศิลาแลง 3) อบต.ศิลาเพชร 4) อบต.ปากกลาง 5) อบต.วรนคร 6) อบต.ไชยวัฒนา 7) อบต.ภูคา และ 8) อบต.สถาน พบว่า การกำหนดงบประมาณด้านการท่องเที่ยวมีสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ 10 จากงบประมาณทั้งหมด (รูปที่ 1 และตารางที่ 2) โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว นั้นหมายความว่า งบประมาณที่กำหนดในยุทธศาสตร์ไม่ได้ใช้กับงานพัฒนาการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว อย่างเช่น เทศบาลตำบลปัวมีสัดส่วนงบประมาณตามยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 10.31 แต่เมื่อพิจารณาในระดับโครงการจะมุ่งเน้นที่การพัฒนาเศรษฐกิจด้านการเกษตร และการส่งเสริมอาชีพ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลจะเห็นได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็มีข้อจำกัดในการดำเนินโครงการพัฒนาการท่องเที่ยว เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ต้องมีการกำหนดความเร่งด่วนใน

การพัฒนาตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นงานด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและงานด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในที่นี้รวมถึงงานด้านการศึกษา สาธารณสุข งานส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี เป็นต้น เพราะงานด้านการท่องเที่ยวเป็นผลประโยชน์ของคนกลุ่มน้อยในชุมชน และจากข้อมูลงบประมาณตามแผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555-2557 ที่แต่ละตำบลกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ส่วนใหญ่ก็ไม่สามารถดำเนินการได้ครบถ้วนตามแผนที่กำหนด สะท้อนให้เห็นว่า การดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างแท้จริงยังมีน้อยมาก เมื่อเทียบกับบทบาทและหน้าที่ของภาครัฐที่ต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่

รูปที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบงบประมาณตามแผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555-2557 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 2 แสดงงบประมาณตามแผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555 – 2557 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่
อำเภอป่า จังหวัดน่าน

หน่วย: ล้านบาท

ยุทธศาสตร์ การพัฒนา	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น							
	ทต.ปัว ²	อบต. ศิลาเพชร ³	ทต. ศิลาแลง ⁴	อบต. ป่ากลาง ⁴	อบต. วรรณคร ⁵	อบต. ภูคา ⁶	อบต. สถาน ⁷	อบต. ไชยวัฒนา ⁸
ด้านสังคม และความ มั่นคงของ มนุษย์	31.51 (20.69)	20.26 (32.41)	14.59 (28.32)	26.02 (21.58)	11.64 (5.84)	10.3 (4.17)	11.03 (9.07)	10.92 (10.15)
ด้าน เศรษฐกิจ และการ ท่องเที่ยว	15.7 (10.31)	4.53 (7.25)	7.64 (14.83)	6.52 (5.41)	5.59 (2.81)	10.74 (4.35)	10.99 (9.04)	4.76 (4.42)
ด้านการ จัดการ ทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	28.02 (18.40)	0.93 (1.49)	0.67 (1.30)	13.51 (11.20)	4.18 (2.10)	5.21 (2.11)	30.48 (25.07)	1.06 (0.99)
ด้าน โครงสร้าง พื้นฐาน	40.68 (26.72)	11.07 (17.71)	7.85 (15.24)	35.57 (29.49)	167.6 (84.14)	163.6 (66.28)	58.81 (48.38)	28.68 (26.66)
ด้านการ บริหาร จัดการและ การบริการ	36.35 (23.87)	25.72 (41.15)	20.76 (40.30)	38.98 (32.32)	10.18 (5.11)	56.98 (23.08)	10.25 (8.43)	62.16 (57.78)
รวม	152.26 (100.0)	62.51 (100.0)	51.51 (100.0)	120.6 (100.0)	199.19 (100.0)	246.83 (100.0)	121.56 (100.0)	107.58 (100.0)

หมายเหตุ ¹ ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

² ข้อมูลจากเทศบาลตำบลปัว แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555-2557

³ ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลศิลาเพชร แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555-2557

⁴ ข้อมูลจากเทศบาลตำบลศิลาแลง แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555-2557

⁵ ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลป่ากลาง แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555-2557

⁶ ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลวรรณคร แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555-2557

⁷ ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลภูคา แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555-2557

⁸ ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลสถาน แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555-2557

⁹ ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555-2557

3. การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ข้อจำกัด และโอกาสด้านการท่องเที่ยวอำเภอปัว จังหวัดน่าน

3.1 จุดแข็ง (จุดเด่น) ของการท่องเที่ยวอำเภอปัว

- อำเภอปัวมีสภาพภูมิประเทศที่สวยงาม เป็นเมืองที่อยู่ในอ้อมกอดของขุนเขา มีสภาพภูมิอากาศที่หนาวเย็น
- อำเภอปัวมีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิต และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมไปถึงสภาพภูมิประเทศ และสภาพภูมิอากาศ ทำให้อำเภอปัวมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย
- อำเภอปัวมีอาหารพื้นเมืองประยุกต์ เช่น ไก่มะแขว่น ไข่ภูเขา ที่นำมาปรุงแต่งและประยุกต์ให้เกิดความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว
- อำเภอปัวมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนาน มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมของชนพื้นเมืองน่านดั้งเดิม หรือวัฒนธรรมของชนเผ่า เช่น ม้งเมี่ยนลัว ที่อยู่รวมกันได้อย่างลงตัว ก่อให้เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม
- ความมีอัธยาศัยไมตรีที่ดีของคนในท้องถิ่น มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีรอยยิ้มที่จริงใจ รวมไปถึงการใช้ภาษา และวัฒนธรรมการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์
- มีแหล่งท่องเที่ยวเฉพาะมีเพียงแห่งเดียวในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็น ต้นดึกเตียม และต้นชมพูภูคา ล้วนเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาสัมผัส
- เส้นทางท่องเที่ยวของอำเภอปัวมีแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงเป็นเส้นทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงได้ เช่น การเดินทางต่อไปยังอำเภอบ่อเกลือ เพื่อไปชมบ่อเกลือสินเธาว์ หรือการเดินทางเพื่อไปท่องเที่ยวด่านชายแดนห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ เป็นต้น ซึ่งจะช่วยเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวได้

3.2 จุดอ่อน (ปัญหา) ของการท่องเที่ยวอำเภอปัว

- แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ขาดป้ายบอกทางและป้ายประชาสัมพันธ์ ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ทราบสถานที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว
- แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งยังไม่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว และขาดการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ เช่น ต้นยวนผึ้ง(ต้นหลวง) ต้นไม้แปลกที่ผึ้งชอบมาทำรังอาศัย เป็นต้น
- คุณภาพสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวยังไม่ได้มาตรฐาน เช่น ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้
- ขาดแคลนการดูแลรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว ขาดการปรับปรุงภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยว สืบเนื่องจากขาดแคลนงบประมาณสนับสนุน ส่งผลไม่เกิดการเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการท่องเที่ยว

- พื้นที่ให้บริการสาธารณะมีจำนวนไม่เพียงพอ เช่น ห้องน้ำที่ให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ และขาดจุดบริการข้อมูลนักท่องเที่ยว

- ขาดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและขาดระบบการบริหารจัดการที่ดี ทำให้แหล่งท่องเที่ยวไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเท่าที่ควร

- ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการท่องเที่ยว

3.3 ข้อจำกัดในการพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอป่า

- งบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยวมีอยู่อย่างจำกัด ในขณะที่ปริมาณงานที่ต้องการพัฒนามีมาก ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ทันต่อความต้องการในการพัฒนา

- การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวถูกจำกัดเป็นบางแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนามักจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพที่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ส่วนแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ยังไม่ได้รับความสนใจและยังไม่ได้การพัฒนาเท่าที่ควร

- การพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอป่าขาดการเชื่อมโยงและการบูรณาการร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเส้นทางของการท่องเที่ยว และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ทำให้เกิดการพัฒนาแบบแยกส่วน และไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

- การเดินทางมาอำเภอป่า จังหวัดน่าน จะต้องตั้งใจมา เพราะจังหวัดน่านไม่ใช่ทางผ่านไปยังจังหวัดอื่นๆ นอกจากนี้ การเดินทางไปท่องเที่ยวในพื้นที่ต่างๆ ส่วนใหญ่จะเป็นทางลาดชันและคดเคี้ยวไปตามไหล่เขา ทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่ายหากนักท่องเที่ยวไม่มีความคุ้นเคยเส้นทางและไม่มีความระมัดระวัง

3.4 โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอป่า

- อำเภอป่ามีจุดที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่ได้เปรียบ มีภูมิประเทศที่สวยงาม มีภูมิอากาศที่หนาวเย็นในฤดูหนาว

- อำเภอป่ามีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมประเพณีตลอดจนวิถีชีวิตของชนเผ่า ทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของประเทศได้

- มีโครงการประสานความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และจังหวัดน่านของไทย ในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวและวัฒนธรรม โดยจะมีการส่งเสริมให้มีการสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างกัน และการสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมร่วมกัน ทำให้ในอนาคตอำเภอป่าจะได้รับประโยชน์ในเชิงการท่องเที่ยว

- การพัฒนาด้านชายแดนห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ เป็นเส้นทางผ่านแดนไป
ท่องเที่ยวยังประเทศลาว เพื่อไปยังเมืองมรดกโลกหลวงพระบาง ซึ่งจะทำให้การท่องเที่ยวในอำเภอบัว
ขยายตัวมากยิ่งขึ้น

- การเปิดเสรีสินค้าบริการและการลงทุนในอาเซียน เพื่อปรับตัวสู่การเป็นประชาคม
เศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มโอกาสทางการค้า การลงทุน รวมไปถึงด้านการท่องเที่ยวด้วย

4. การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อำเภอบัว จังหวัดน่าน เป็นกรณีศึกษาที่แสดง
ให้เห็นว่า ในการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการให้ครอบคลุม
หลายมิติ อาทิ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ถึงจะสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน
ได้ โดยพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการจัดทำแผนร่วมกัน
แบบบูรณาการ เป็นแผนพัฒนาการท่องเที่ยวระดับอำเภอ เพื่อนำไปสู่การยกระดับศักยภาพของแหล่ง
ท่องเที่ยวและสามารถนำไปเชื่อมโยงกับเส้นทางท่องเที่ยวของอำเภออื่นๆ อาทิ อำเภอเมือง อำเภอ
เฉลิมพระเกียรติ อำเภอทุ่งช้าง เป็นต้น พื้นที่ศึกษาที่อำเภอบัว ถือได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ
ของจังหวัดน่าน และมีโอกาสในการพัฒนาให้เป็นการท่องเที่ยวชายแดนเมื่อมีการเปิดประชาคมอาเซียน
จากโครงการประสานความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และจังหวัดน่านของไทย ในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวและ
วัฒนธรรม โดยจะมีการส่งเสริมให้มีการสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างกัน และการสนับสนุนให้
มีการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมร่วมกัน ทำให้ในอนาคตอำเภอบัว
จะได้รับประโยชน์ในเชิงการท่องเที่ยว และโครงการพัฒนาด้านชายแดนห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ เป็น
เส้นทางผ่านแดนไปท่องเที่ยวยังประเทศลาว เพื่อไปยังเมืองมรดกโลกหลวงพระบาง ซึ่งจะทำให้การ
ท่องเที่ยวในอำเภอบัวขยายตัวมากยิ่งขึ้น

จากการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว การจัดลำดับความสำคัญแบ่งกลุ่มความเร่งด่วนในการ
พัฒนา การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ข้อจำกัด และโอกาส จึงนำมาสู่การกำหนดยุทธศาสตร์และแผนการ
พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อำเภอบัว จังหวัดน่าน โดยบทความนี้จะนำเสนอเฉพาะยุทธศาสตร์และ
แผนการพัฒนาการท่องเที่ยว (ตารางที่ 3) ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อการ
ท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 แผนงาน 15 โครงการ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน ประกอบด้วย 2 แผนงาน
9 โครงการ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาสินค้า บริการ และการตลาด เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย
4 แผนงาน 15 โครงการ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 2 แผนงาน 4 โครงการ

ตารางที่ 3 แสดงยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอปัว จังหวัดน่าน

ยุทธศาสตร์	แผนงาน	โครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน ด้านกายภาพและ สิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อความสะดวก เพื่อการท่องเที่ยว	แผนพัฒนา และปรับปรุง	1. โครงการพัฒนาและปรับปรุงเส้นทางท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติ ดอยภูคา
	โครงสร้างพื้นฐาน	2. โครงการพัฒนาและปรับปรุงเส้นทางท่องเที่ยวน้ำตกศิลาเพชร
	ด้านกายภาพ	3. โครงการพัฒนาและปรับปรุงเส้นทางเที่ยวชมภายในแหล่ง ท่องเที่ยว ตำบลปากกลาง
	เพื่อสนับสนุน	4. โครงการพัฒนาและปรับปรุงเส้นทางเที่ยวชมภายในแหล่ง ท่องเที่ยว น้ำตกศิลาเพชร
	การท่องเที่ยว	5. โครงการจัดทำป้ายบอกทาง/ป้ายสื่อความหมายอุทยานแห่งชาติ ดอยภูคา วัดปรางค์ วัดต้นแหลง วิถีชนเผ่าตำบลปากกลาง โฮมสเตย์ศิลาเพชร น้ำตกศิลาเพชร วัดพระธาตุเบ็งสกัด วัดร่องแงง วัดพระธาตุจอมแจ้ง วัดพระธาตุจอมทอง เป็นต้น
		6. โครงการจัดทำเขตพื้นที่ท่องเที่ยวและปรับปรุงภูมิทัศน์ย่าน เมืองเก่าและเมืองใหม่ เทศบาลตำบลปัว
		7. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ ดอยภูคา
		8. โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวอำเภอปัว ได้แก่ วัดปรางค์ วัดต้นแหลง วิถีชนเผ่าตำบลปากกลาง น้ำตก ศิลาเพชร วัดพระธาตุเบ็งสกัด วัดร่องแงง วัดพระธาตุจอมแจ้ง วัดพระธาตุจอมทอง เป็นต้น
แผนพัฒนา และปรับปรุง สิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อสนับสนุน การท่องเที่ยว		1. โครงการพัฒนาศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเทศบาลตำบลปัว
		2. โครงการจัดทำฐานข้อมูล เอกสารเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวอำเภอปัว
		3. โครงการจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาการ ท่องเที่ยวอำเภอปัว จัดทำข้อมูลท่องเที่ยวออนไลน์ และการ เชื่อมโยงระบบบริการต่างๆ ด้านการท่องเที่ยวทางเว็บไซต์
		4. โครงการพัฒนาและปรับปรุงห้องน้ำ/ห้องสุขาอุทยานแห่งชาติ ดอยภูคา
		5. โครงการพัฒนาและปรับปรุงที่จอดรถน้ำตกศิลาเพชร

ตารางที่ 3 แสดงยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอป่าสัก จังหวัดน่าน (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	แผนงาน	โครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน ด้านกายภาพและ สิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อการท่องเที่ยว (ต่อ)	แผนสร้างโครงข่าย เส้นทางคมนาคม และระบบเชื่อมโยง การเดินทางท่องเที่ยว อำเภอป่าสัก	1. โครงการพัฒนาและปรับปรุงเส้นทางคมนาคมเพื่อเชื่อมโยงไป ด้านห้วยโก๋นและประเทศลาว 2. โครงการพัฒนาการคมนาคมขนส่งอำเภอป่าสัก ให้มีความสะดวก เพื่อรองรับการท่องเที่ยว
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาและฟื้นฟู แหล่งท่องเที่ยว ให้เกิดความยั่งยืน	แผนพัฒนาและฟื้นฟู แหล่งท่องเที่ยว ที่มีศักยภาพ ของอำเภอป่าสัก	1. โครงการพัฒนาและฟื้นฟูกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิง ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี ได้แก่ โฮมสเตย์ตำบลลีลาเพชร วิถีชนเผ่าตำบลปากกลาง เทศกาลดอกชมพูภูคา เทศกาลกว๋าง เป็นต้น 2. โครงการพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ได้แก่ วัดปรังค์ วัดต้นแหลง วัดพระธาตุเบ็งสกัด วัดร่องแง วัดพระธาตุจอมแจ้ง วัดพระธาตุ จอมทอง อนุสาวรีย์พญาผานอง เป็นต้น 3. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่มีศักยภาพ 4. โครงการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงโทรคมนาคม ในพื้นที่อำเภอป่าสัก
	แผนพัฒนา เพื่อยกระดับ คุณภาพและมาตรฐาน ของแหล่งท่องเที่ยว อำเภอป่าสัก	1. โครงการเสริมสร้างศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและ การเป็นเจ้าบ้านที่ดี 2. โครงการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานบริการการท่องเที่ยว ให้กับชุมชนและผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว 3. โครงการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคเพื่อรองรับการท่องเที่ยว ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา ระบบการจัดการขยะ น้ำเสีย มลพิษ และ ระบบเครือข่ายเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค 4. โครงการรณรงค์ลดการใช้พลังงานกับสถานประกอบการธุรกิจ ท่องเที่ยวในพื้นที่ 5. โครงการติดตามและตรวจสอบคุณภาพสินค้าและบริการ ด้านท่องเที่ยวกับสถานประกอบการท่องเที่ยวอำเภอป่าสัก

ตารางที่ 3 แสดงยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอปัว จังหวัดน่าน (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	แผนงาน	โครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาสินค้า บริการ และ การตลาด เพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยว	แผนการพัฒนา สินค้าและบริการ	1. โครงการเสริมสร้างศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการเป็นเจ้าบ้านที่ดี
		2. โครงการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานบริการด้านท่องเที่ยวให้กับชุมชนและผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว
		3. โครงการส่งเสริมการลงทุนสินค้าและบริการด้านท่องเที่ยว เช่น สปา นวดแผนไทย สินค้าพื้นเมือง และอาหาร เป็นต้น
		4. โครงการพัฒนาอาชีพด้านท่องเที่ยวให้กับชุมชน
		5. โครงการพัฒนามาตรฐานบริการท่องเที่ยวให้กับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร โฮมสเตย์ ร้านกาแฟ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น
	แผนการป้องกัน และรักษา ความปลอดภัย เพื่อรองรับ การท่องเที่ยว	1. โครงการฝึกอบรม/สร้างระบบรักษาความปลอดภัย เพื่อรองรับการท่องเที่ยวให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
		2. โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เพื่อเฝ้าระวังภัยหรืออาชญากรรมจากการท่องเที่ยว เช่น กลุ่มอาสาสมัครชุมชน เป็นต้น
		3. โครงการฝึกอบรม/เตรียมความพร้อมเพื่อช่วยเหลือนักท่องเที่ยวให้กับหน่วยกู้ภัย/ศูนย์ให้บริการนักท่องเที่ยว
		4. โครงการจัดทำป้าย/ฐานข้อมูลออนไลน์เบอร์โทรศัพท์ของหน่วยงานในพื้นที่อำเภอ กรณีฉุกเฉินเพื่อรองรับการท่องเที่ยว ได้แก่ โรงพยาบาล สถานีตำรวจ หน่วยกู้ภัย อุทยานฯ เป็นต้น
	แผนพัฒนา ศักยภาพบุคลากร ด้านการท่องเที่ยว	1. โครงการพัฒนาทักษะการจัดการท่องเที่ยวให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
		2. โครงการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น
		3. โครงการอบรมทักษะภาษาต่างประเทศให้กับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว
	แผนพัฒนาตลาด และการประชาสัมพันธ์	1. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอ เช่น งานเทศกาล การแข่งกีฬา การประชุม/สัมมนา เป็นต้น
		2. โครงการจัดทำแผนประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอำเภอปัว
		3. โครงการจัดเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอำเภอปัว

ตารางที่ 3 แสดงยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอป่า จังหวัดน่าน (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	แผนงาน	โครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 4	แผนการสร้าง	1. โครงการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ
การส่งเสริม	และพัฒนาภาค	2. โครงการอบรมทักษะบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเพื่อจัดทำแผน
กระบวนการ	ในการบริหารจัดการ	และการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดประสิทธิภาพและ
มีส่วนร่วมของภาครัฐ	การท่องเที่ยว	ความยั่งยืน
ภาคประชาชน และ		3. โครงการส่งเสริมการจัดทำมาตรการรองรับการท่องเที่ยวหรือ
องค์กรปกครอง		ระเบียบของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อควบคุม
ส่วนท้องถิ่น		ผลกระทบที่ติดตามมาจากการท่องเที่ยว
ในการบริหารจัดการ	แผนการส่งเสริม	1. โครงการอบรมการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน
ทรัพยากร	การมีส่วนร่วมของ	
การท่องเที่ยว	ชุมชน และ	
	องค์กรปกครอง	
	ส่วนท้องถิ่น	
	ในการพัฒนา	
	การท่องเที่ยว	

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษา พบว่า แหล่งท่องเที่ยวของอำเภอป่า จังหวัดน่าน มีจุดขายด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยเฉพาะประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ และต้องปรับปรุงเรื่องระบบการบริหารจัดการภาครัฐโดยเฉพาะการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ตลอดจนการผลักดันแผนพัฒนาการท่องเที่ยวระดับพื้นที่ให้เกิดการปฏิบัติเพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของมิ่งสรรพ ขาวสอาด และคณะ (2540, 2549) ที่ค้นพบว่า ประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคสุ่มแม่น้ำโขงมีศักยภาพสูงในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและประวัติศาสตร์ และยังต้องมีการปรับปรุงการบริหารจัดการภาครัฐด้านการท่องเที่ยว

จากผลการศึกษายุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอป่า จังหวัดน่าน ซึ่งเป็นกรณีศึกษามีประเด็นที่ผู้วิจัยชวนคิดต่อเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างยั่งยืน และการพัฒนาระบบและกลไกด้านการจัดการของภาครัฐกับงานด้านการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เราคงต้องพิจารณาและกลไกระดับพื้นที่ในการผลักดันแผนพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่การปฏิบัติหน่วยงานใดจะเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้นำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่การดำเนินการจึงจะสามารถยกระดับศักยภาพการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นได้ และนำไปสู่การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพราะจากโครงสร้างการบริหารงานภาครัฐที่ได้นำเสนอข้างต้นว่ามีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ

การท่องเที่ยวหลายหน่วยงาน ซึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวเราจำเป็นต้องเลือกพื้นที่และเส้นทางที่มีศักยภาพในการทุ่มงบประมาณและการจัดทำโครงการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน ตามนโยบายด้านการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวใหม่เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นประสบผลสำเร็จ จากโครงสร้างการบริหารงานจะต้องเป็นกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่สถานการณ์ปัจจุบันพบว่าการทำงานในระดับพื้นที่ยังไม่สามารถดำเนินงานด้านพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เนื่องจากงานด้านการท่องเที่ยวที่ต้องอาศัยความรู้ทั้งศาสตร์ทางด้านวิชาการในการพัฒนาและการจัดการเพื่อให้เกิดความยั่งยืน และศิลป์ด้านการสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวหรือจุดขายให้กับแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้น งานด้านการท่องเที่ยวยังเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาในการวางรากฐานความรู้สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการกระจายอำนาจด้านการเงิน การคลังของภาครัฐ เพื่อให้ส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณมากขึ้นในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาที่กำหนดถึงจะสามารถดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามประกาศคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 (ฉบับที่ 2)

อย่างไรก็ตาม ระหว่างการกระจายอำนาจด้านการเงิน การคลังของส่วนกลางให้กับส่วนท้องถิ่น สิ่งที่มีความเป็นไปได้ในขณะนี้ในงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนการท่องเที่ยวระดับอำเภอร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ โดยมีการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเป็นเจ้าภาพในการประสานงานหรือจัดเวทีทำแผนแบบบูรณาการในเส้นทางท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ เพื่อจัดทำเป็นแผนแม่บทการท่องเที่ยวในระดับจังหวัด เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเริ่มมีประสบการณ์และมีความเข้าใจการจัดทำแผนพัฒนามากขึ้น เห็นได้จากแผนพัฒนาสามปี การสร้างระบบฐานข้อมูลท้องถิ่น และกระบวนการจัดทำแผนตามหลักธรรมาภิบาล สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสนับสนุนที่ดีของการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยมีการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) สถาบันการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมความรู้ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งในอนาคตจะทำให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถทำงานตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการศึกษา

1. การศึกษาความเร่งด่วนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอป่าสัก พบว่า ควรดำเนินการพัฒนาอุทยานแห่งชาติดอยภูคา วัดปรางค์ วัดต้นแหลง วิถีชนเผ่าตาบลปากกลาง และโฮมสเตย์ตำบลศิลาเพชร มีความเร่งด่วนในการพัฒนาสูง ในขณะที่น้ำตกศิลาเพชร เครื่องเงินตำบลปากกลาง เทศกาลกล้วย วัด

พระธาตุเบ็งสกัด และเทศกาลดอกชมพูภูคา มีความเร่งด่วนในการพัฒนาปานกลาง ส่วนวัดร่องแง วัดพระธาตุจอมแจ้ง วัดพระธาตุจอมทอง และอนุสาวรีย์พญาผานอง มีความเร่งด่วนในการพัฒนาต่ำ

2. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอบัว พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณจำกัดเมื่อเทียบกับภารกิจที่ต้องดำเนินการ ประกอบกับบุคลากรยังขาดความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการการท่องเที่ยว จากการกำหนดงบประมาณและโครงการด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวในแผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555-2557 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอบัว ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการพัฒนาจำนวน 8 ตำบล ได้แก่ 1) ทด.บัว 2) ทด.ศิลาแลง 3) อบต.ศิลาเพชร 4) อบต.ป่ากลาง 5) อบต.วรนคร 6) อบต.ไชยวัฒนา 7) อบต.ภูคา และ 8) อบต.สถาน พบว่า การกำหนดงบประมาณด้านการท่องเที่ยวมีสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ 10 จากงบประมาณทั้งหมด โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว พบว่า งบประมาณที่กำหนดในยุทธศาสตร์ไม่ได้ใช้กับงานพัฒนาการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว อย่างเช่น เทศบาลตำบลบัวมีสัดส่วนงบประมาณตามยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 10.31 แต่เมื่อพิจารณาในระดับโครงการจะมุ่งเน้นที่การพัฒนาเศรษฐกิจด้านการเกษตรและการส่งเสริมอาชีพ เป็นต้น สะท้อนให้เห็นว่า การดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างแท้จริงยังมีน้อยมาก เมื่อเทียบกับบทบาทและหน้าที่ของภาครัฐที่ต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่

3. แหล่งท่องเที่ยวอำเภอบัว มีจุดเด่น คือ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยเฉพาะประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้เป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม จากการศึกษา พบว่า ปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวอำเภอบัวยังขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ป้ายบอกทางและศูนย์บริการข้อมูลข่าวสาร และสิ่งที่ต้องปรับปรุง เช่น งานด้านการประชาสัมพันธ์และระบบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการ

นอกจากนี้ยังพบว่า อำเภอบัว จังหวัดน่าน มีโอกาสพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับประเทศ เนื่องจากมีโครงการประสานความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและจังหวัดน่าน ในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวและวัฒนธรรม โดยจะมีการส่งเสริมให้มีการสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างกันและการพัฒนาด้านชายแดนห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ เป็นเส้นทางผ่านแดนไปท่องเที่ยวยังประเทศลาว เพื่อไปยังเมืองมรดกโลกหลวงพระบาง ซึ่งจะทำให้การท่องเที่ยวในอำเภอบัวขยายตัวมากยิ่งขึ้น

4. การจัดทำยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอบัว ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 แผนงาน 15 โครงการ 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่ง

ท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน ประกอบด้วย 2 แผนงาน 9 โครงการ 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาสินค้า บริการ และการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 4 แผนงาน 15 โครงการ และ 4) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 2 แผนงาน 4 โครงการ

ข้อเสนอแนะ

1. เพื่อให้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อำเภอปัว จังหวัดน่าน มีผลในเชิงปฏิบัติ สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดน่านร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ควรเป็นเจ้าภาพหลักในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โรงพยาบาล สถานีตำรวจ สถาบันการศึกษา ในการนำแผนงานดังกล่าวไปสู่การบูรณาการด้านงบประมาณและโครงการ เพื่อพัฒนากลไกการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยว

2. เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณจำกัด เมื่อเทียบกับภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอน ดังนั้น งานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค หรือโครงการตามนโยบายเฉพาะกิจ เป็นต้น และควรจัดให้มีการกำหนดทิศทางพัฒนาการท่องเที่ยวและการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับอำเภอ เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณแผนงานสร้างเสริมนโยบายสาธารณะที่ดี (นสธ.) โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่สนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณเทศบาลตำบลปัว เทศบาลตำบลศิลาแลง องค์การบริหารส่วนตำบลศิลาเพชร องค์การบริหารส่วนตำบลปากกลาง องค์การบริหารส่วนตำบลวรนคร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานแพร่ และสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดน่าน ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัย ขอขอบคุณ ดร.วศิน ปัญญาบุตรตระกูล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ศศิมา เจริญกิจ คณะนักวิจัย และขอขอบคุณ ศาสตราจารย์ ดร.มิ่งสรรพ ขวสอาด และคุณภราเดช พยัฆวิเชียร ที่ปรึกษาโครงการวิจัยที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์กับนักวิจัยมาโดยตลอด

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

เทศบาลตำบลปัว. (2555). *แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555-2557* [เอกสารอัดสำเนา]. น่าน: ผู้แต่ง.

- เทศบาลตำบลศิลาแลง. (2555). แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555-2557 [เอกสารอัดสำเนา]. น่าน: ผู้แต่ง.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2549). การพัฒนาและการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือท่องเที่ยวไทย
- ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2551). การบังคับใช้แผนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจ.
- มิ่งสรรพ ขาวสอาด. (2540). โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- มิ่งสรรพ ขาวสอาด. (2549). การเปรียบเทียบศักยภาพการท่องเที่ยวของประเทศในกลุ่มภูมิภาคแม่น้ำโขง โครงการพัฒนาการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการที่ยั่งยืนในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ปีที่ 2 (รายงานผลการวิจัย). เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม.
- รัตเกล้า เปรมประสิทธิ์. (2556). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อำเภอปัว จังหวัดน่าน (รายงานผลการวิจัย). พิษณุโลก: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- องค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา. (2555). แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555-2557 [เอกสารอัดสำเนา]. น่าน: ผู้แต่ง.
- องค์การบริหารส่วนตำบลป่ากลาง. (2555). แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555-2557 [เอกสารอัดสำเนา]. น่าน: ผู้แต่ง.
- องค์การบริหารส่วนตำบลภูคา. (2555). แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555-2557 [เอกสารอัดสำเนา]. น่าน: ผู้แต่ง.
- องค์การบริหารส่วนตำบลวรนคร. (2555). แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555-2557 [เอกสารอัดสำเนา]. น่าน: ผู้แต่ง.
- องค์การบริหารส่วนตำบลศิลาเพชร. (2555). แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555-2557 [เอกสารอัดสำเนา]. น่าน: ผู้แต่ง.
- องค์การบริหารส่วนตำบลสถาน. (2555). แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555-2557 [เอกสารอัดสำเนา]. น่าน: ผู้แต่ง.